15/03/2019

Φώτης Κόντογλου – Λόγοι Αθανασίας Πλήρεις. Ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος

/ Ορθόδοξες Προβολές

Θἄγραφα σήμερα ἀπάνω σὲ κάποιο ἄλλο θέμα, ποὺ νὰ μὴν εἶναι θρησκευτικό. Ἀλλὰ πῆρα πολλὰ γράμματα καὶ τηλεφωνήματα ἀπὸ ἀναγνῶστες τῆς «Ἐλευθερίας» ποὺ ἐκφράζουν τὴ ζωηρὴ ἐπιθυμία τους νὰ διαβάσουν περισσότερα σχετικὰ μὲ τοὺς Ὀρθοδόξους Πατέρας καὶ τὰ συγγράμματά τους, ἐπειδὴ δὲ βρίσκουν πουθενὰ τέτοια πνευματικὴ τροφή. Λοιπόν, ἄλλαξα σκοπὸ καὶ θὰ γράψω γιὰ τὸν ἅγιο Συμεὼν τὸ Νέο Θεολόγο.

Ἀληθινὰ ἀνύποπτοι εἶναι ὅσοι δὲν γευθήκανε ἀπ᾽ αὐτὴ τὴν ἀθάνατη βρύση, θέλω νὰ πῶ ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων, ποὺ πολλοὶ τὰ ἔχουνε γιὰ παπαδίστικες φλυαρίες.

Οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου διαβάζονται στὴν Εὐρώπη σήμερα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πατερικὸ βιβλίο, ἀπ᾽ ὅσα μεταφρασθήκανε σὲ ξένες γλῶσσες, ὅπως ἔγραψα πρὸ λίγες μέρες. Τοῦτος ὁ ἅγιος ἔχει κάποια χάρη νὰ κάνῃ

χειροπιαστὰ τὰ πιὸ ἅπιαστα καὶ τὰ πιὸ βαθειὰ μυστήρια τῆς θρησκείας. Σὰν νὰ σοῦ τὰ δείχνη, ὁ μακάριος, μὲ τὸ δάχτυλό του, ἐπειδὴ ἀξιώθηκε νὰ ζῇ μέσα στὸ ἀνέκφραστο Φῶς τοῦ Χριστοῦ, ὄντας ἀκόμα μέσα στὸ σῶμα.

Γεννήθηκε στὴν Παφλαγονία, ποὺ βρίσκεται στὴ Μικρὰ Ἀσία, κατὰ τὸ μέρος τῆς Μαύρης Θάλασσας, ἀπὸ γονέους ποὺ εἶχανε τὸν τρόπο τους. Κ᾽ ἐπειδὴ ἕνας θεῖος τοῦ εἶχε μεγάλο ἀξίωμα στὸ παλάτι, τὸν στείλανε στὴν Πόλη κοντά του, νὰ μάθῃ γράμματα καὶ νὰ μπῇ στὴ θέση του ἀργότερα. Μὰ ὁ Συμεὼν δὲν ἤθελε νὰ μάθῃ πολλὰ γράμματα, γιατὶ τὰ νόμιζε ἀνώφελα, κι᾽ ὁλοένα συναναστρεφότανε μὲ καλόγερους καὶ μὲ φτωχοὺς ἐρημίτες, ποὺ κατεβαίνανε στὴν Πόλη καὶ τριγυρνούσανε σὰν τοὺς ντερβισᾶδες. Σ᾽ αὐτοὺς εὕρισκε αὐτὸ ποὺ ποθοῦσε.

Σὰν μεγάλωσε λίγο, πῆγε κ᾽ ἔγινε μοναχὸς στὸ μοναστήρι τοῦ Στουδίου, ὑποταχτικὸς σ᾽ ἕναν ἅγιον γέροντα, ποὺ τὸν λέγανε καὶ κεῖνον Συμεών, καὶ κεῖνος τὸν κυβερνοῦσε μὲ αὐστηρότητα. Ἐκεῖ, ζωντας σὰν ἄσαρκος ἄγγελος, ἔφταξε σὲ ὑψηλὰ μέτρα ποὺ προφανερώνανε ποιὸς ἤθελε νὰ κατασταθῇ στὸ τέλος. Συνήθιζε νὰ κλείνεται μέσα σὲ μιὰ μικρὴ ἐκκλησία ποὺ εἶχε ἕνα σεντούκι γεμάτο κόκκαλα. Κ᾽ ἐκεῖ ἔκανε τὴν προσευχή του.

Στὸ μεταξύ, ὁ πατέρας του πῆγε στὸ μοναστήρι νὰ τὸν πάρη, καὶ τὸν παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα νὰ πάγῃ μαζί του, πλὴν ὁ Συμεὼν δὲν θέλησε, κ᾽ ἔκανε χαρτὶ νὰ μοιράσῃ ὁ πατέρας του στοὺς φτωχοὺς τὸ μερίδιό του, κι᾽ αὐτὸς ἀπόμεινε στὸ μοναστήρι, καὶ περίσσεψε τὴ σκληραγωγία τοῦ κορμιοῦ του, καὶ τὴν ὑπακοή του στὸν πνευματικὸ πατέρα του, μὴν ἔχοντας ὁλότελα θέλημα δικό του. Καὶ τόση ἀφοσίωση εἶχε στὸ γέροντά του, ὥστε δὲν ὑπῆρχε πρᾶγμα ποὺ νὰ τοῦ παραγγείλῃ καὶ νὰ μὴν τὸ κάνῃ, ἀκόμα κι᾽ ἂν τοῦ ἔλεγε νὰ πέσῃ στὴ θάλασσα. Τὸ γέροντά του τὸν σεβότανε σὰν ἅγιο, ὅπως κ᾽ ἦτανε ἅγιος, καὶ μετὰ τὸ θάνατό του ἔγραψε γι᾽ αὐτὸν ἀκολουθία καὶ ὕμνους, κ᾽ ἔδωσε σ᾽ ἕναν ἁγιογράφο νὰ ζωγραφίσῃ τὴν εἰκόνα του, καὶ τὴν ἔβαλε στὴν ἐκκλησία μὲ καντήλι, καὶ γιόρταζε τὴν ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του.

Γι᾽ αὐτὴ τὴν τιμὴ ποὺ ἔκανε στὸ γέροντα Συμεών, ἐτράβηξε πολλὰ βάσανα, ἐξορίες καὶ μαρτύρια καὶ κατατρεγμοὺς ἀπὸ κάποιους δεσποτάδες ὑποκριτὲς κι᾽ ἄπιστους, ποὺ τὸν λέγανε ἀγράμματον, αὐτοὶ οἱ γραμματισμένοι, ὅπως καὶ σήμερα κάποιοι θεολόγοι σπουδασμένοι στὰς Εὐρώπας καταφρονοῦνε τοὺς ἁπλοὺς κι᾽ ἀγράμματους καλόγερους.

Σὲ τοῦτο τὸ μεταξύ, ὁ πατέρας του δὲν ἡσύχασε, κ᾽ ἔβαλε κάθε μέσον νὰ τὸν ξεκαλογερέψῃ καὶ νὰ τὸν πάρῃ νὰ τὸν παντρέψῃ. Βλέποντας ὁ γέρο Συμεὼν πὼς δὲν εὕρισκε ἡσυχία ὁ μαθητής του, τὸν πῆγε σ᾽ ἕνα ἄλλο μοναστήρι, τοῦ ἁγίου Μάμαντος, καὶ τὸν παράδωσε στὸν ἡγούμενο Ἀντώνιο, ξακουσμένον γιὰ τὴν

ἀρετήν του. Ἐκεῖ μέσα γίνηκε ὁ τύπος κ᾽ ὑπογραμμὸς τῆς μοναχικῆς πολιτείας, καὶ μὲ τὸν καιρὸ τὸν χειροτονήσανε ἱερέα, καὶ σὰν πέθανε ὁ Ἀντώνιος, τὸν ἐκλέξανε οἱ ἀδελφοὶ ἡγούμενο, ποὺ ὅποτε λειτουργοῦσε, βλέπανε τὸ ἅγιο Πνεῦμα σὰν φωτιὰ νὰ κατεβαίνῃ στὸ κεφάλι του. Αὐτὸ τὸ φρικτὸ σημεῖο τὸ βλέπανε ἐπὶ σαρανταοχτῶ χρόνια.

Ἀλλά, μὲ ὅλη τὴν ἁγιότητα ποὺ εἶχε, βρεθήκανε ἄνθρωποι ἀσεβέστατοι ποὺ τὸν βασανίσανε μὲ κάθε τρόπο, βρίζοντας τὸν καὶ λέγοντας πὼς εἶναι ὑποκριτὴς καὶ κατηγορώντας τὸν πὼς ἔκανε ἅγιο τὸ γέροντά του καὶ τὸν γιόρταζε. Κι᾽ ὁ μακάριος Συμεὼν τοὺς συγχωροῦσε, ἀλλὰ μαζί τους πολεμοῦσε μὲ τὰ πνευματικὰ ὅπλα.

Ἡ ζωή του στάθηκε γεμάτη ἀπὸ πειρασμοὺς καὶ διωγμούς, καὶ γιὰ νὰ τὴν ἐκθέσῃ κανένας καταλεπτῶς δὲν φθάνει ὄχι μονάχα τούτη ἡ στενὴ λωρίδα τοῦ χαρτιοῦ ποὺ ἔχω, ἀλλὰ βιβλίο ὁλόκληρο. Γιὰ νὰ συντομέψω λοιπόν, θὰ βάλω παρακάτω μοναχὰ κάποια σπουδαῖα περιστατικὰ ποὺ δείχνουνε τὴν ἁγιότητά του καὶ ποὺ τὰ ἔγραψε ὁ ἄξιος μαθητής του Νικήτας Στηθάτος.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν εἶχε ἕνα καλογεροπαίδι ποὺ τὸ λέγανε Νικηφόρο, καὶ ποὺ τὸ εἶχε ἀναθρέψει ὁ ἴδιος. Αὐτὸς ὁ Νικηφόρος διηγήθηκε στὸν Νικήτα κάποια θαύματα, μὲ τὴν ἁπλότητα ποὺ εἶχε, στὴ διάνοια καὶ στὴ γλώσσα. «Μὲ ἀγαποῦσε, λέγει, ὁ γέροντάς μου τόσο πολύ, ποὺ δὲν ἄφηνε κανέναν ἄλλον, παρεκτὸς ἀπὸ ἐμένα, ν᾽ ἀπομείνῃ μαζί του στὸ κελλί του. Ἢ γιατὶ ἤμουνα ἄκακος, ἢ γιατὶ τὸν ὑπηρετοῦσα στὰ γηρατειά του, ἢ ἀπὸ οἰκονομία Θεοῦ γιὰ νὰ φανερωθοῦνε τὰ ἔργα του. Καθὼς λοιπὸν ἐκειτόμουνα, μιὰ νύχτα, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ κελλιοῦ, σὰν νὰ μὲ ξύπνησε κάποιος, καὶ βλέπω ἕνα θέαμα φοβερό. Κοντὰ στὴ σκεπὴ τοῦ κελλιοῦ ἤτανε κρεμασμένη μία εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ποὺ τὴ λένε Δέηση, καὶ μπροστά της ἔκαιγε ἕνα καντήλι. Λοιπόν, ἀντίκρυ σ᾽ αὐτὴ τὴν εἰκόνα, ὡς τέσσερες πήχεις ψηλότερα ἀπὸ τὴ γῆ, εἶδα τὸν Ἅγιο ποὺ στεκότανε στὸν ἀέρα, κ᾽ εἶχε τὰ χέρια του ἀνασηκωμένα, καὶ προσευχότανε, λάμποντας ὁλόκληρος σὰν τὸ φῶς. Κ᾽ ἐγώ, βλέποντας αὐτά, ἀπὸ τὸ φόβο μου χώθηκα μέσα στὸ σκέπασμά μου καὶ σκεπάσθηκα κατακούκουλα. Κι᾽ ἀφοῦ ξημέρωσε, διηγήθηκα στὸν Ἅγιο κρυφὰ αὐτὸ ποὺ εἶδα. Κι᾽ ὁ Ἅγιος ἀναστέναξε καὶ μοῦ παράγγειλε νὰ μὴν τὸ πῶ σὲ κανέναν».

Ἄλλη μιὰ φορὰ ξαναεῖδε τὸ ἴδιο θαῦμα, λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἁγίου: «Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦλθε ὁ καιρὸς τοῦ θανάτου του, ἐκείτετον ὁ μακάριος ἀπὸ κακὴ δυσεντερία, βασανιζόμενος πολλὲς μέρες, δίχως νὰ μπορῇ νὰ σαλέψῃ μόνος του, ἂν δὲν τὸν γυρίζαμε ἐμεῖς ἀπὸ τὸ ἕνα κι᾽ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ἐνῶ βρισκότανε σ᾽ αὐτὴν τὴν κατάσταση, μοῦ παράγγειλε ν᾽ ἀπομείνω μοναχὸς μαζί του.

Μιὰ νύχτα λοιπόν, ποὺ κοιμόμουνα ξαπλωμένος ἀπάνω σ᾽ ἕνα σεντούκι, σὰν νὰ μὲ

σκούντηξε κάποιος, καὶ ξύπνησα, καὶ βλέπω ἐκεῖνον τὸν μακάριο, ποὺ πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα τὸν εἴχαμε γυρίσει, νὰ στέκεται στὸν ἀγέρα ὡς τέσσερες πῆχες ἀπάνω ἀπὸ τὴ γῆ καὶ νὰ προσεύχεται. Καὶ θυμούμενος τὴν πρώτη φορὰ ποὺ τὸν εἶχα δεῖ ἔτσι, θαύμαζα τὴν ἁγιότητά του, συλλογιζόμενος πὼς αὐτός, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ σαλέψῃ, πὼς σηκώθηκε ἀπ᾽ τὸ στρῶμα, κ᾽ ἐνῶ φοροῦσε σῶμα βαρύ, στεκότανε στὸν ἀγέρα. Κ᾽ ἔτσι ἀποκοιμήθηκα, καὶ πάλι ξύπνησα, καὶ τὸν βλέπω πὼς ἔπεσε στὸ κρεββάτι του καὶ σκεπάσθηκε μόνος του.

Σὰν ξημέρωσε τοῦ τὸ φανέρωσα, καὶ μοῦ ἔκανε δεσμὸ νὰ μὴν τὸ πῶ σὲ κανέναν πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του».

Αὐτὸς ὁ Ἅγιος, ποὺ πολεμήθηκε πολὺ στὴ ζωή του ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους, καὶ περιφρονήθηκε σὰν ἀγράμματος ἀπὸ τοὺς σπουδασμένους τοῦ καιροῦ του, τιμήθηκε καὶ ζωντανός, ἀλλὰ περισσότερο μετὰ τὸ θάνατό του, ποὺ ἔλαμψε μὲ τὰ συγγράμματά του καὶ φώτισε τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὀνομάσθηκε Νέος Θεολόγος, κατὰ τὸ λόγο τοῦ προφήτη ποὺ λέγει «καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται».

Κ᾽ ἐσύ, ὅποιος κι᾽ ἂν εἶσαι, στοχάσου τὰ μυστήρια του Θεοῦ: Ἐκεῖνος ὁ φτωχὸς καὶ καταφρονεμένος καλόγερος, ποὺ ἔζησε στὰ 1000 μ.Χ., δηλαδὴ 900 χρόνια πρὶν ἀπὸ μᾶς, ἀφοῦ διαβάστηκε μὲ δίψα ἀπὸ μυριάδες ἀνθρώπους τοῦ καιροῦ του, ἔσχισε σὰν πύρινο μετέωρο, αὐτοὺς τοὺς ἐννέα αἰῶνες, ποὺ καταβροχθίσανε καὶ ρίξανε στὸ βάραθρο τῆς λησμονιᾶς μυριάδες ἀνθρώπους ποὺ πολλοὶ ἀπ᾽ αὐτοὺς νομίζανε πὼς θὰ μείνουνε ἀθάνατοι, κ᾽ ἔφταξε ὡς τὸν καιρὸ τὸν δικό μας, φωτοβόλος κι᾽ ἄφθαρτος σὰν ἥλιος, γιὰ νὰ δώσῃ ζωὴ καὶ ἐλπίδα στοὺς σημερινοὺς ἀνθρώπους, ποὺ τὸν βρήκανε ψάχνοντας, σὰν νἆναι ὁ πιὸ πολύτιμος κι᾽ ἀθάνατος θησαυρός.

Σήμερα, σὲ καιρὸ ποὺ ἡ ἁμαρτωλὴ ζωή, ποὺ ζοῦνε οἱ ἄνθρωποι, παράλυσε σχεδὸν ὅλες τὶς πνευματικὲς δυνάμεις ποὺ ἔβαλε ὁ Θεὸς μέσα στὸν ἄνθρωπο, καὶ τὸν ἔκανε νὰ κολλήσῃ στὰ κτηνώδη πάθη καὶ νὰ παραδοθῇ σύμψυχος στὸν Μαμωνᾶ, σήμερα τρέχουνε ἕνα πλῆθος ψυχὲς νὰ πιοῦνε ἀπὸ τὸ ἀστείρευτο κι᾽ ἀθάνατο νερὸ ποὺ ἀναβρύζει ἀπὸ τὰ λόγια του ἁγίου Συμεών, καὶ ποὺ εἶναι δροσερώτατο, μ᾽ ὅλο ποὺ ἡ πηγὴ ἀπ᾽ ὅπου βγαίνει βρίσκεται 1000 χρόνια μακριὰ ἀπὸ μᾶς, μέσα στὸ σκοτάδι τοῦ καιροῦ.

Τὰ ἁγιασμένα βιβλία του διαβάζουνται μὲ δίψα σὲ κάθε χώρα, καὶ θὰ διαβάζουνται ὁλοένα καὶ περισσότερο, σὲ γλῶσσες ποὺ ἀγωνιζόμαστε ἐμεῖς νὰ μεταφράσουνε τὰ γραψίματά μας, ποὺ θὰ τὰ θάψῃ μεθαύριο ἡ λησμονιά, μ᾽ ὅλους τοὺς νεωτερισμοὺς καὶ τὶς δυσκολονόητες καὶ περίπλοκες θεωρίες μας.

Γιατὶ ὅλα αὐτὰ ποὺ γράφουμε ἐμεῖς, φιλοσοφίες, λογοτεχνίες, ἐπιστημονικὲς

θεωρίες, βγαίνουνε ἀπὸ τὸν ὑλικὸ νοῦ μας, «τὸν νοῦν τῆς σαρκός μας», ὅπως τὸν λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ γι᾽ αὐτὸ ἔχουνε τὸ θάνατο μέσα τους, ἐνῶ ὅ,τι ἔγραψε ὁ ἅγιος Συμεὼν εἶναι «ἀθανασίας πλῆρες».

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ἀσάλευτο Θεμέλιο, Ἀκρίτας 1996